

KUSZ JÓZEF (1896-1919)

Urodził się 18 marca 1896 roku w Wydawach koło Ponieca. Był synem Jana i Marianny z domu Migdalczyk. Szkołę powszechną ukończył w Poniecu, gdzie też mieszkał w domu rodzinnym przy ul. Młyńskiej 8. Po jej skończeniu pracował dorywczo u miejscowych handlarzy bydła, a następnie wyjechał do Berlina, gdzie podjął pracę w fabryce. W czasie pobytu w Berlinie należał do Towarzystwa Młodzieży Polskiej w Niemczech.

W 1917 roku został powołany do służby w armii niemieckiej, walczył na froncie wschodnim, tam dostał się do niewoli rosyjskiej. W ostatnich tygodniach wojny uciekł wraz z grupą kolegów i przedarł się do rodzinnego Ponieca. Natychmiast po powrocie musiał ponownie uciekać do Poznania, gdyż był poszukiwany przez władze niemieckie jako dezerterski. Został jednak rozpoznany na dworcu w Poniecu; aresztowany i natychmiast po przyjeździe do Poznania osadzony w więzieniu i oskarżony o dezercję. Proces nie doszedł do skutku, ponieważ w grudniu 1918 roku wybuchło powstanie.

Po uwolnieniu wrócił do Ponieca i wstąpił do tworzonej kompanii powstańczej po dowództwem sierżanta Michała Kaźmierczaka. W szeregach tej kompanii wziął udział w walkach pod Poniecem. 19 stycznia 1919 roku udał się w składzie 7-osobowego patrolu do położonej 2 km od Ponieca wioski Waszkowo. Patrol w Waszkowie natknął się na duży oddział Grenzschtzu, wobec czego dowódca wydał rozkaz wycofania się w kierunku wsi Janiszewo. Do wycofujących się powstańców Niemcy otworzyli ogień, w wyniku którego Józef Kusz poległ w odległości około 100 m od wsi.

W 1924 roku Rada Miejska Ponieca przemianowała ulicę Młyńską na ulicę Kusza. W 1936 roku zwłoki Kusza zostały ekshumowane i pochowane we wspólnej mogile powstańców wielkopolskich na ponieckim cmentarzu parafialnym. W 1938 roku Józef Kusz został pośmiertnie odznaczony Medalem Niepodległości, a w 1957 roku Wielkopolskim Krzyżem Powstańczym. W 1958 roku miejscowe koło Związku Bojowników o Wolność i Demokrację w miejscu śmierci Józefa Kusza przy drodze Waszkowo-Janiszewo ustawiło granitowy głaz z tablicą upamiętniającą datę śmierci i wizerunkiem Wielkopolskiego Krzyża Powstańczego. Obecnie pamięć Józefa Kusza, podobnie jak innych powstańców kompanii ponieckiej, kultywują uczniowie i harcerze miejscowego szczepla.